

YMPÄRISTÖVALIOKUNNAN LAUSUNTO 8/2013 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi biopolttoaineista ja bionesteistä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Talousvaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 12 päivänä maaliskuuta 2013 lähettäessään hallituksen esityksen laiksi biopolttoaineista ja bionesteistä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 13/2013 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi talousvaliokuntaan samalla määrännyt, että ympäristövaliokunnan on annettava asiasta lausunto talousvaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- hallitusneuvos Anja Liukko, työ- ja elinkeinoministeriö

- neuvotteleva virkamies Kaisa Pirkola, maa- ja metsätalousministeriö
- johtaja Janne Rantala, Arizona Chemical Oy
- johtaja Marko Janhunen, UPM-Kymmene Oyj
- metsäasiantuntija Karoliina Niemi, Metsäteollisuus ry
- osastopäällikkö Sami Nikander, Kemianteollisuus ry.

Lisäksi kirjallisen lausunnon ovat antaneet:

- ympäristöministeriö
- Forchem Oy
- Neste Oil Oyj
- Öljyalan Keskusliitto
- Bioenergia ry
- Suomen luonnonsuojeluliitto ry

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksellä laiksi biopolttoaineista ja bionesteistä ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi saatetaan kansallisesti voimaan nykyisen RES-direktiivin 17—19 ja 21.2 artikla. RES-direktiivin uudistaminen on tällä hetkellä vireillä EU:ssa, mutta lakiehdotuksessa ei vielä ennakoita mahdollisia tulevia direktiivimuutoksia. Valiokunta on ottanut kantaa RES-direktiivin muuttamiseen lausunnossaan YmVL 5/2013 vp

— U 76/2012 vp painottaen myös riittävien kestävyyskriteerien merkitystä.

Nykyinen RES-direktiivin tavoite vuoteen 2020 mennessä on nostaa uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian määrä 20 prosenttiin kokonaisenergiankulutuksessa. RES-direktiivin 3 artiklan 4 kohdan nojalla uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian osuus vuonna 2020 tulee olla vähintään 10 prosenttia liikenteen energian loppukulutuksesta. Suomessa biopolttoaineiden jakeluvolvoite nousee 20 prosenttiin

vuonna 2020. RES-direktiiviä säädettäessä katsottiin, että biopolttoaineet olisivat merkittävässä roolissa, ja direktiivi sisältää myös kestävyyskriteerit. Direktiivillä kannustetaan erityisesti jätteiden ja tähteiden hyödyntämiseen biopolttoaineiden ja bionesteiden raaka-aineena.

Suomessa biomassan osuus energian kokonaiskulutuksesta on teollisuusmaiden korkein. Erityisesti puulla on tärkeä merkitys Suomen koko energiantuotannossa, sillä kaikesta maassamme käytettävästä energiasta noin viidennes tuotetaan puulla ja puupohjaisilla energialähteillä. Suurin puuenergian käyttäjä on metsäteollisuus, joka hyödyntää energiantuotannossaan metsähaketta ja prosesseissaan syntyviä puupohjaisia sivutuotteita ja jäteliemiä, kuten mustalipeää. Valiokunta painottaakin metsäteollisuuden suurta merkitystä Suomessa ja tarvetta huolehtia sen menestymisen edellytyksistä osana kestävää kehitystä.

EU:n tavoite varmistaa toisen sukupolven biopolttoaineiden saatavuus kannustaa puupohjaisten raaka-aineiden käyttöön biopolttoaineiden tuotannossa. Valiokunta toteaa, että metsätalouden tähteillä ja metsäteollisuuden prosessitähteillä on tärkeä merkitys myös pyrittäessä liikenteessä 20 prosentin jakeluvolvoitteeseen ja sen edellyttämään biopolttoainetuotantoon. Uusilla teknologioilla näitä prosessitähteitä ja muita tähteitä voidaan hyödyntää entistä tehokkaammin ja jalostaa korkealaatuisia ja vähäpäästöisiä biopolttoaineita. Biopolttonesteiden tuotannon kehittäminen on yksi tärkeimmistä uusista avauksista metsäteollisuudelle, ja se voi avata mahdollisuuksia suomalaisen teknologiaosaamisen kaupallistamiseen kansainvälisesti.

Metsäteollisuudessa syntyy runsaasti sivutuotteita, joista voidaan valmistaa esimerkiksi liikennepolttoaineiksi soveltuvia biopolttoaineita metsäteollisuuden biojalostamokonseptilla, jota parhaillaan intensiivisesti kehitetään ja johon investoidaan. Valiokunta korostaa, että biopolttoaineiden valmistus voi tulevaisuudessa synnyttää Suomelle uuden, vähintään satojen miljoonien eurojen liikevaihtoa tuottavan lisäosan cleantech-klusteriin. Korkean jalostusar-

von käyttöön pyrkiminen edistää kestävästä kehityksen tavoitteita tehokkaimmin.

Lakiehdotuksen 4 §:n jätteitä, tähteitä ja prosessitähteitä koskevat määritelmät vastaavat kestävyysjärjestelmän täytäntöönpanoa koskevan tiedonannon mukaisia jätteen, tähteen ja prosessitähteen määritelmiä. RES-direktiivin ja lakiehdotuksen 5, 14 ja 38 §:n mukaisesti määntööljyn ja muun raaka-aineen luokittelu jätteenä, prosessitähteenä tai muuksi tähteenä perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja kokonaisarviointiin.

Valiokunta toteaa, että lakiehdotuksen 3 luku vastaa RES-direktiivin 18 artiklaa sekä kestävyysjärjestelmän täytäntöönpanosta annetussa tiedonannossa ja vapaaehtoisia järjestelmiä ja oletusarvoja koskevassa tiedonannossa esitettyjä tulkintoja. Sääntely tekee mahdolliseksi sen, että toiminnanharjoittajat omassa kestävyysjärjestelmässään hyödyntävät olemassa olevia sertifiointeja siltä osin kuin ne vastaavat RES-direktiivin 17 artiklan ja lakiehdotuksen 2 luvun mukaisia kestävyyskriteerejä. Sääntelyssä on myös otettava huomioon, että biopolttoaineiden raaka-aineet tulevat toistaiseksi pääosin Suomen ulkopuolelta. Lakiesityksen 12 §:ssä määritellään toiminnanharjoittajan kestävyysjärjestelmää koskevat vaatimukset. Esitys ei kuitenkaan aseta vähimmäisvaatimuksia, miten kestävyyskriteerien mukaisuus ja niiden noudattaminen tulee esittää tai minkälaisia todisteita vaaditaan. Valiokunta katsoo, että todentaminen tulee tehdä huolellisesti, koska erityisesti trooppisilla alueilla biopolttoaineiden raaka-aineen tuotantoon liittyy usein pitkiä ja hankalasti hallittavia tuotantoketjuja.

Lakiehdotuksen 38 §:n mukaan Energiamarkkinavirastolta on mahdollista hakea ennakkotieto siitä, että kyseessä olevaa raaka-ainetta on pidettävä jakeluvolvoitelain 5 §:n 2 momentissa ja polttoaineverolain 2 §:n 27 kohdassa tarkoitettuna raaka-aineena. Tällaisia raaka-aineita ovat RES-direktiivin 21 artiklan 2 kohdan mukaisesti jätteet, tähteet, syötäväksi kelpaamaton selluloosa ja lignoselluloosa. Energiamarkkinaviraston antama ennakkotieto on voimassa toistaiseksi. Ympäristövaliokunta kiinnittää talousvaliokun-

nan huomiota siihen, että järjestelmän tulee mahdollistaa toiminnan riittävä pitkäjänteisyys. Biopolttoaineita koskevan politiikan on oltava kokonaisuudessaan ennakoitavaa ja johdonmukaista, jotta alalle saadaan investointeja eikä jo tehtyjä investointeja vaaranneta.

Lausunto

Lausuntonaan ympäristövaliokunta esittää,

että talousvaliokunta ottaa edellä olevan huomioon.

Helsingissä 16 päivänä huhtikuuta 2013

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Martti Korhonen /vas
jäs. Jouni Backman /sd
Christina Gestrin /r
Antti Kaikkonen /kesk
Pauli Kiuru /kok
Jukka Kärnä /sd
Jari Lindström /ps

Eeva-Maria Maijala /kesk
Tapani Mäkinen /kok
Martti Mölsä /ps
Sari Palm /kd
Anni Sinnemäki /vihr
Mirja Vehkaperä /kesk
Juha Väättäinen /ps.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Jaakko Autio.